

PALMSÖNDAGEN – PASSIONSSÖNDAGEN STILLA VECKANS BÖRJAN

Evangelium vid palmprocessionen: **Matt 21:1-11**

De fyra evangelisternas berättelser om Jesu intåg i Jerusalem stämmer väl överens med varandra. De detaljer som skiljer dem åt kompletterar bilden till en helhet. Jesus väljer att komma till Jerusalem från *Olivberget* öster om staden. Enligt profeten Sakarja (Sak 14:4; jfr Hes 11:23) ska *Herrens dag* börja med domen över de fientliga folken när han kommer från just detta berg och blir *kung över hela jorden*. Jesus väljer att komma ridande på en *åsna*. Hos Johannes verkar det vara ett spontant beslut (Joh 12:14). De tre andra evangelisterna verkar säga att det var planerat och avtalat i förväg (om det nu inte ska uppfattas som ett mirakel att Jesus vet om att en åsna står redo i byn för dem). Matteus och Johannes (som annars inte brukar överensstämman mycket) ser händelsen som en uppfyllelse av profetian om *fredskungen hos Sakarja* (Sak 9:9; jfr Jes 62:11 och läsningen på julnatten: Jes 9:2-7; *Katolska kyrkans katekes*, nr 559). Denne kung skulle komma på en åsna (i motsats till militärer som red på hästar). Hos Markus och Lukas kräver Jesus att det ska vara en åsna *som ännu ingen har suttit på*. Här måste man tänka på de oanvända djur som fick vara *bärare av människors skuld* i 4 Mos 19:2 och 5 Mos 21:3 och på de kor som drog hem vagnen med den heliga *förbundsarken* (tabernaklet) till Israel från filisteerna i 1 Sam 6:7, sedan den hade varit bortrövad en tid. Nu bär ett lastdjur **Guds Son**, som i sin tur har kommit för att bära världens synd på sin rygg (Joh 1:29, 36). Enligt Johannes är åsnans teologiska betydelse något som lärjungarna begrep först senare. Men Jesus visste vad han gjorde, när han iscensatte profetian i Sakarjas bok.

Herren behöver dem ska lärjungarna säga om någon frågar varför de tar åsnan. Dessa lastdjur är en bild av de människor som bär ut Jesus till människornas marknader, mötesplatser och agendor. Varje predikant, kateket eller förälder som försöker förklara Guds ord, varje kommuniionsutdelare som räcker fram Herrens kropp, är detta tjänande djur.

Vi minns orden från profeten Jesaja (Jes 1:3): *Oxen känner sin husbonde och åsnan sin herres krubba, men Israel känner inte sin herre, mitt folk har inget förstånd*. Maria som bar Jesus under sitt hjärta och födde honom i stallet mellan oxen och åsnan måste ha tänkt på detta ord när hennes son red in i den syndiga staden. *Israel känner inte sin herre*: därför grät Jesus över Jerusalembornas brist på tro (Luk 19:41). Maria grät säkert med honom – mitt i den jublande folkmassan.

Sakarjas profetia talade om *en åsna ... en ung åsnehingst*. De gamla hebreerna gillade att säga samma sak två gånger, så att man i en andra rad varierade det som sagts i raden innan eller angav dess absoluta motsats. Sådan *poetisk parallellism* är det gott om i Gamla testamentet (t.ex. Ps 24:3; 132:18). Sakarja menade bara *ett* djur, men senare rabbiner, och med dem Matteus, tolkade det som två djur. Det kan vara skälet till att Matteus låter Jesus ha två riddjur. Vi märker: berättelserna om Jesus är historiska men också

arrangerade med hjälp av de citat från Gamla testamentet som urkyrkan såg uppfyllda genom honom. Denna detalj kan tyda på det.

Messias intåg i Jerusalem kommer genast att övergå i *tempelrensingen*, där Jesus angriper dem som köper och säljer i Guds hus. Tanken går till mackabeernas rening av templet blott några generationer innan (år 164 f.Kr.). Oförglömlig var den lyckliga befrielse som skedde då: *De tog alltså lövprydda stavar, grönskande grenar och palmkvistar i händerna och frambar lovsånger till honom som hade fört tempelreningen till dess lyckliga fullbordan* (2 Mack 10:7). Många av pilgrimerna väntade på en ny *Judas Mackabaios* som kunde röja bort allt ”hedniskt” från det korrupta templet och hela det Heliga landet.

Jesus har fram tills denna dag varit mycket återhållsam med att låta sig kallas kung (Messias) (se t.ex. Mark 8:29-30; Joh 6:15) men nu släpps alla tyglar. Profeten hyllas öppet som kung (Luk 19:38; Joh 12:13) och han hindrar det inte. Det står inga lärjungar vid väggkanten och säger: ”Kom nu ihåg att det är menat andligt och symboliskt.” När fariseerna vill tysta ner de politiskt farliga tillropen svarar Jesus att ropen inte går att stoppa: ”Om de tiger kommer stenarna att ropa” (Luk 19:40). Upploppen sprider sig till tempelplatsen med kringspringande barn som utropar Jesus till kung (”Davids son”). Det tolkar Jesus utifrån Ps 8:2 f, som handlar om barn som prisar *Gud* (Matt 21:15-16). Blinda och lytta botas direkt på tempelplatsen. Jesu våldsamma aktion mot affärsverksamheten i Guds hus fulländar bilden av ”stor uppståndelse i hela staden” (Matt 21:10-16) – en beskrivning som Matteus också använde när de vise männen kom till Herodes med nyheten om den nyfödde Messias (Matt 2:3). Staden surrar av rykten. Alla måste ta ställning. Förväntningen ökar på Jesus – liksom fruktan för honom.

Ropet ”Hosianna” betyder *fräls oss!* Det är tillsammans med orden ”Välsignad han som kommer” hämtat från Ps 118:25-26 och en fast del i judisk liturgi, liksom de är förankrade i vår mässa. I denna procession blandas religiösa och politiska motiv. För dessa människor var detta ännu en och samma sak. En kristendom som klarar av att leva i ett pluralistiskt/hedniskt samhälle (som vårt) spirade i urkyrkan och tar form genom Paulus, med *diasporajudendomen* som modell.

Första läsningen: **Jes 50:4-7** (*Jag gömde inte ansiktet när de skymfade mig och spottade på mig*)

David tvingades en gång spela vansinnig inför en fientlig kung (1 Sam 21:10-16). Denna självförnedring räddade hans liv. Då skrev han de kända orden: *Den rättfärdige drabbas av mycket ont* (Ps 34:20). Men varför ska den rättfärdige lida? Gamla testamentet lär oss att vi lider för våra synders skull, men också att det finns ett *lidande för andra*. Det tjänar Guds frälsningsplan: tänk på den rättfärdige Josef, Jakobs son, vars öde ledde till räddning för hans bröder. Inga av Gamla förbundets hjältar var befriade från lidande. Jesaja har i sin bok flätat in fyra ”sånger om Guds tjänare” (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12) – dagens läsning ger oss den tredje. Där hör vi rösten av ”Tjänaren” som vill samla och trösta Gudsfolket. Han själv ska skymfats, ja dödas för att *sona allas skuld*.

”Tjänaren”, säger Jesaja, bär folkets straff, i ”vårt ställe”, vi ”friköps” (52:3, 9). Figuren var och är en gåta för judarna. Den syftar på **Jesus**. Han blev ett eko av det gamla *lyssnande Israel* som förde vidare Guds stärkande ord och tog emot spott och spe för det, *de fromma* som likt Mose (2 Mos 17:4), Jeremia (Jer 1:18) och Hesekiel (Hes 3:8 f) måste bita ihop (”göra sitt ansikte hårt som flinta”, v. 7) för att stå ut med motgångarna – liksom alla våra *martyrer* som lidit och lider just nu för sin tro på Gud. Jesus är personifieringen av detta trogna Israel. Oskyldig lider han för alla skyldiga. Varje steg från Olivberget till Golgata gör ont. Guds Son blir sviken av alla men sviker ingen.

Korset är – liksom Davids vansinne – en *dårskap* för världen, men för de kallade, judar som greker, **Guds kraft och Guds vishet** (jfr 1 Kor 1:18-25).

Andra läsningen: **Fil 2:6-11** (*Han var lydig, därför har Gud upphöjt honom*)

Adam i paradiset räckte begärligt ut sin hand efter det som enligt ormens lögn skulle göra honom till ”jämlig med Gud” (v. 6, jfr 1 Mos kap 3). Samma orm ville få Jesus i öknen att hävda sin rätt som Guds Son, göra stenar till bröd och sträcka fram handen och äta dem (Luk 4:3) – som en gång Adam. För att lyda Faderns vilja och frälsa oss från den fångenskap under synd och död som vi ärvt och plågas av, gjorde Jesus raka motsatsen: han eftersträvade att vara människa – i kontrast till Adam som eftersträvade att vara gud. *Som människa*, på Adams och våra vägnar, upphäver han därmed det ursprungliga upproret mot Gud, anstiftat av djävulen. Frälsningen är säker: Jesus är nämligen också Gud själv (”han ägde Guds gestalt”, v. 6, jfr Kol 1:15; Heb 1:3; Joh 1:1) – här är det ingen blott ”representant” för Gud som agerar (jfr Jes 63:9). Männkligheten äger nu en broder, en av oss, som med gudomlig styrka kan lyfta alla upp ur dödens träsk. Vår skuld saneras av en absolut mäktig kärlek. Inget kan mäta sig med den. Gud visar oss att hans eget namn stämmer på denne vår broder, Jesus (v. 9). Den enda passande responsen vi kan ge är total, universell, tacksam tillbedjan (v. 10-11).

Evangelium: **VÅR HERRE JESUS KRISTI LIDANDE**

Matt 26:14-27:66 eller – kortare form – Matt 27:11-54

Passionsberättelsen talar för sig själv och kommenteras inte här.
Vi står upp under uppläsningen.

STILLA VECKAN – VIGNINGEN AV DE HELIGA OLJORNA

Dagarna innan påsk – traditionellt på skärtorsdagen – viger biskopen de heliga oljorna som används vid firandet av **dop, konfirmation, vigning av präster och biskopar** samt vid **de sjukas smörjelse**. Det är bara biskopen som kan viga oljorna och han gör det omgiven av sitt presbyterium (prästerskap). Under oljevigningsmässan förnyar prästerna sina löften. På altaret står behållare med **det heliga krismat** (också kallat *myron*), **katekumenoljan** och **oljan för de sjukas smörjelse**. Efteråt distribueras oljorna till

stiftets församlingar där de ska förvaras och vördas på säker plats (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1183; 1241; 1297).

I år firar biskop Anders denna mässa på tisdag i Sankt Eriks domkyrka i Stockholm. Det är önskvärt att de som har möjlighet att vara med deltar.

I Gamla testamentet läser vi att en välluktande olivolja användes för att smörja kungar (1 Sam 16:13; 1 Kung 1:39; Jes 61:1 m.m.), präster (3 Mos 8:12f) och heliga föremål (t.ex. 4 Mos 7:1). I Nya testamentet är *smörjelse* och *förmedling av den helige Ande* nära förbundna (2 Kor 1:21f; 1 Joh 2:20, 27; *Katolska kyrkans katekes*, nr 695).

Kristus, Messias, betyder ”den Smorde” (den invigde kungen). Att vi är kristna betyder att vi får del av hans Ande och får följa honom i vårt dagliga liv:

”Smörjelsen före dopet med katekumenolja betyder rening och ny kraft; smörjelsen av de sjuka betyder helande och tröst. Smörjelse med krisma efter dopet, i konfirmationen och vigningen är tecken på en vinning. Genom konfirmationen får de kristna – dvs. de som blivit smorda – större del av Jesu Kristi sändning och den fullhet av den helige Ande som han har i överflöd, för att hela deras liv skall sprida ”Kristi vällukt” (*Katolska kyrkans katekes*, nr. 1294; jfr 1237; 1289-1293; 1574; 2 Kor 2:15).

Olja använde man annars i vardagen för att smörja sig med efter bad, så att huden blev mjuk, och som ett skydd mot det torra och varma klimat. Vanligtvis användes olivolja (Ps 133:2), blandad med doftämnen (Amos 6:6). Inom kosmetikens värld var varianterna givetvis oändliga (jfr Est 2:12). I Nya testamentet hör vi om nardus i oljan (Matt 26:7). Olja ansågs även ha medicinsk verkan. Därför använde även Jesu apostlar olja när de utövade sjukvård (Mark 6:13; Luk 10:34). Det vi i dag kallar för **de sjukas smörjelses sakrament** beskrivs i Jak 5:14-15. Oljan användes från början liturgiskt när kyrkans präster (presbyterer) smorde sjuka under bön så att de skulle bli friska och få förlåtelse för sina synder (i bibliskt tänkande hänger sjukdom och synd ihop, jfr 1 Kor 11:28-30).

Oljevigningsmässans läsningar: Jes 61:1-3a; 6a, 8b-9; Upp 1:4-8 samt Luk 4:16-21

MÅNDAGEN I STILLA VECKAN

Första läsningen: **Jes 42:1-7** (*Han skall inte skria eller ropa*)

Första läsningen igår på Palmsöndagen presenterade oss för den tredje av profeten Jesajas fyra ”sånger om Guds tjänare”. Idag får vi en del av den första. Sångerna är som fönster till evangelierna där vi ser Jesu ansikte direkt. Denna sista vecka i fastan där Jesus står inför världens offentlighet, följer vi honom med extra uppmärksamhet. Vi minns hur allt började: vid dopet i Jordan, när Jesus fick Faderns bekräftelse att han var just den utvalde Gudstjänaren som Jesaja förutsagt (Luk 3:22). V. 2-3 ger oss en bild av Messias som

kontrast till alla starka, hänsynslösa och självhävdande militära härskare. I Guds rike härskar ingen farao, ingen Nebukadnessar, ingen Kyros. Här härskar – och segrar – mildhetens kraft:

*Han ropar inte, han höjer inte rösten,
hans stämma hörs inte på gatorna.
Det knäckta strået bryter han inte av,
den tynande lågan släcker han inte.
Trofast skall han föra ut rätten.*

Människor vars hopp lätt utsläcks blir inte hjälpta av hårdhet och vapen. Jesu rike är inte politiskt. Det verkar tyst, i trohet, på lång sikt, som vatten: mjukt men oerhört starkt, som droppar som urholkar sten.

Evangelium: **Joh 12:1-11** (*Hon har sparat sin balsam till min begravningsdag*)

Varför kör Judas över denna kvinna så hårt och fördömande? För att pengar till allmosor slösas bort eller för att han vill ha pengarna för sig själv? Vi känner de två systrarna Maria och Marta från Luk 10:38-42. Precis som då är det Marta som betjänar Jesus. Maria *satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord* (Luk 10:39). Nu – inför Jesu avgörande konfrontationen med Jerusalem – smörjer Maria dessa fötter med sin finaste balsam. *När kungen ligger på sin bädd sprider min nardus sin doft*, heter det i Höga visan (1:12) – boken med den kärlekspoesi som beskriver förhållandet mellan Gud och hans folk. Den ivriga lärjungen Maria hyllar sin Mästare och Herre med överflödande omsorg. Hon säger inte ett ord. Hon är som synderskan i Luk 7:36 f som vätte Jesu fötter med sina tårar. Kanske anar hon som Jesus att långfredagen närmar sig. Denna vecka kallas *stilla* veckan. Vi ska som Maria stanna tysta hos Jesus, ge honom vår ömhet och ivrigt tacka honom, oavsett vad omgivningen tänker.

Du smörjer mitt huvud med olja och fyller min bägare till brädden (Ps 23:5).

TISDAGEN I STILLA VECKAN

Första läsningen: **Jes 49:1-6** (*Jag vill sätta dig till ett ljus för hednafolken*)

Detta är en del av den *andra sången om Gudstjänaren*, i vilken Jesaja profeterade om den Frälsare som skulle komma. Den första fick vi en bit av igår och den tredje i söndags. Jesus vet att han är den Frälsare som Jesaja såg. Han kunde fullt och helt leva sig in i Gudstjänarens inre kamp mot besvikelse och uppgivenhet (v. 4). Jesus vet att Gud ska visa sin *härlighet* genom hans mödor (v. 3). Människosonen förhärligar Gud genom att ta lidandet på sig och kommer själv att förhärligas av Gud (dagens evangelium). Jesus fick med sitt namn sin livsuppgift redan i sin moders sköte (v. 1; jfr Matt 1:21). Gudstjänaren kallas – precis som en gång patriarken Jakob, folkets stamfader – för ”Israel” i v. 3 (jfr 1

Mos 32:28). Men han ska samtidigt samla ”Israel” hos Gud (v. 5-6). Messias personifierar *det som avsågs med Israel*, ett folk som är förenat med Gud i kärlek och lydnad. Men det är bara början. Jesus blir *Guds frälsning för hednafolken* (v. 6). **Det sanna Israel** som Gud vill grunda (kyrkan) ska inte finnas till för sin egen skull. Det ska bringa ”upprättelse” och ”ljus” åt andra folkslag. Det skärmar inte av sig i en nationell ideologi – en varning till Guds folk i länder där nästan alla är kristna och kyrkan riskerar bli ”nationalkyrka”. Jesus gick sin död till mötes, medveten om att Gud ville göra honom till ”ljuset för folken”. Uppståndelsen och kyrkans grundande bevisar att han fick rätt.

Evangelium: **Joh 13:21-33, 36-38** (*En av er kommer att förråda mig*)

Vi är vid nattvarden, skärtorsdags kväll. Jesus har precis tvättat lärjungarnas fötter. Judas förräderi och Petrus förnekelse är nära. Jesus är skakad i sitt innersta – orden får oss att tänka på Ps 42, en bön av en förtvivlad människa som känner sig övergiven av Gud. Petrus vill veta vem som kommer att förråda Mästaren men vågar inte fråga själv. Frågan är livsfarlig – vad gör de med den som Jesus utpekar? Vi får inte glömma att de är beväpnade (Luk 22:38) och nervösa i det farliga läget. Att Jesus doppar ett bröd och räcker det till Judas är normalt ett tecken på vänskap. Lärjungarna verkar missuppfatta det som ett hedersuppdrag: att handla festmat eller att ge allmosor (jfr striden i Joh 12:5). Judas tar emot vänskapstecknet – brödet – men i sitt hjärta är han fiende till Jesus. Denna falskhet får honom att likna *lögnens fader* (Joh 8:44), och nu styrs hans handlingar helt av Satans hat mot Guds Son (v. 27). Jesus visste det och det gjorde ont: *Också min vän som jag litade på och som delade mitt bröd, han trampar på mig* (Ps 41:10). Det är svårt att inte tänka på vår **kommunion**. En del av oss sviker Jesus direkt efter mässan genom medveten falskhet (förräderi), andra genom feghet (förnekelse). Stackars Petrus säger sitt *Quo vadis, Domine?* (”vart går du, Herre?” v. 36). En dag ska han, som gammal, upprepa frågan när Kristus visar sig för honom utanför Rom. Då kommer han att ge sitt liv för den som gav sitt liv för honom (Joh 21:18-19).

Du har drivit bort mina vänner... mina förtrogna tar du ifrån mig (Ps 88:19).

ONSDAGEN I STILLA VECKAN

Första läsningen: **Jes 50:4-9a** (*Jag dolde inte mitt ansikte mot smädelse och spott*)

Vi är på väg mot Golgota. **Världen håller på att avvisa, förråda, svika, krossa Guds Son.** Man vill döda den man bäst behöver. Hur kan alla dessa fromma människor som kan Jesajas texter utan och innan *inte* se Jesu ansikte i den *lidande Gudstjänaren* som Jesaja förutsade skulle komma och lära folket Guds vilja? Jesajas fyra sånger om honom är rena porträtt av Jesus (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12). Erkänner Jesu motståndare inte profeterna? Är de blinda?

Vi läser idag – liksom i söndags – ur den tredje av dessa sånger. Gudstjänaren hämtar kraft varje morgon genom sina samtal med Gud, där han är helt öppen för vad Gud säger. Hans tunga förmedlar direkt vad han hör – tröstande, stärkande ord. Han är säker på sin sak. Inte ens de ondas misshandel kan ta det inre lugnet och hans beslutsamhet ifrån honom. Han möter dem med öppen panna, ser dem i ögonen, sårbar men oövervinnerligt fast i sin goda vilja. Jesus är precis så – han bevarar sin värdighet även om man gör allt för att förnedra och håna honom.

Det gjorde ont i Jesu själ att bli spottad på och smäddad av det folk han älskade. Vill du följa Jesus kommer du att smaka något av samma förakt som drabbade honom. Varje morgon behöver du hämta kraft i Guds ord för att kunna klara det.

Evangelium: **Matt 26:14-25** (*Ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd*)

Judas verkar i hemlighet för att få Jesus utlämnad åt överstepräster. Jesus vet om det – Matteus säger oss inte hur Jesus har fått den informationen, men Jesus vet alltså vad som pågår. Ändå låter han Judas vara med om den viktiga påskmåltiden då han ligger till bords med lärjungarna, instiftar eukaristin och tvättar lärjungarnas fötter – även Judas fötter! Det måste ha varit svårt för Jesus att hålla denna hemlighet hela kvällen utan att säga något. Slutligen blir det för mycket: *En av er skall förråda mig* (v. 21). Varför avslöjar han inte Judas direkt? Fruktade han att de andra lärjungarna skulle döda Judas? Deras liv hängde på en skör tråd om Jesus blev förrådd! Jesus låter förräderiet ske. Judas får friheten att begå en oändligt stor synd, och Gud stoppar honom inte. Hoppas Jesus att Judas ska ångra sig därute på gatan, komma tillbaka och medge sitt fel och söka förlåtelse?

Det är en förvirrad situation. Judas ger sig av, ut i mörkret, och ingen förstår varför (Joh 13:28-29). Eukaristins natt blir onskans natt. Judas tar på sig Adams roll vid syndafallet, följer ormens röst, upproret, falskspelet. Jesu hjärta blöder för Judas – och för oss. Vilken sorg det är att inse att man själv har en Judassida inom sig.

Natten kommer, då ingen kan arbeta (Joh 9:4).

SKÄRTORSDAGEN

Första läsningen: **2 Mos 12:1-8, 11-14** (*Påskhögtiden instiftas*)

Faraos folk tvingades av Gud att frige de hebreiska slavarna. Priset som ”herrefolket” fick betala för att komma till insikt var stort. Så blir det när Gud störtar *härskare från deras troner* och *upphöjer de ringa* (Luk 1:52). Påskalamets blod stryks på dörrposter och tvärbjälkar på slavarnas hus (v. 7). Herren kommer att gå förbi dessa hus och skona dem när han ser lammets blod (ordet ”påsk” betyder ”gå förbi”). Varför? Gud behöver inget

tecken för att se vilka som bor i vilka hus. Tecknet ges *för Gudsfolkets skull*. Det ska senare känna igen **Guds lamm som borttar världens synd**. Världen fick på Golgata se korsets pelare och tvärbjälke rödmålade av Jesu blod. Den vidriga avrättningen kommer *från Guds sida* att förvandlas till ett befrielsestecken från syndens slaveri – för dem som vågar tro det. Denna nya exodus var redan förebådad av profeterna. Gud sa till Hesekiel: *Gå genom staden, genom Jerusalem ... och rita ett tecken i pannan på dem som suckar och stönar över alla de vidrigheter som bedrivs där* (Hes 9:4). Gudsriket tillhör dem som sörjer det moraliska förfallet och hungrar efter rättfärdighet (Matt 5:4, 6). Vi går med Jesus in i *hans* påsk. Där är han själv brödet och lammet som äts i hast (v. 11; jfr Joh 6:35 f). De beska örterna är hans bittra lidande (v. 8). De räddade slavarna är **vi som tror**.

Andra läsningen: **1 Kor 11:23-26** (*Var gång ni äter det brödet och dricker den bägaren förkunnar ni Herrens död*)

Traditionen om hur det exakt gick till på skärtorsdagens kväll när Jesus instiftade eukaristins sakrament har Paulus ”från Herren”, vilket bör betyda från urkyrkans trostradition (jfr 1 Kor 11:2). Paulus vet att han är förpliktad att hålla sig till Jesu egna formuleringar, även om han har rätt att kommentera ibland (jfr t.ex. 1 Kor 7:25). Aposteln understryker identiteten mellan Jesu eukaristi och *vår* (v. 26).

Evangelium: **Joh 13:1-15** (*Han älskade dem intill slutet*)

En nutida politisk rådgivare skulle ha skakat på huvudet: Jesus ger ju upp. Kungen abdikerar. Han ska dö snart, säger han, och så instiftar han en kult av sitt ”kött och blod”! Han ställer sig *under* sina närmaste män genom att tvätta deras fötter som en *slav*. Med den attityden blir det ingen framgång! Så tänkte förmodligen Judas också. Judas drog konsekvensen och sålde föraktfullt sin herre till priset för en slav som man ”råkat” döda (2 Mos 21:32). Guds Son *avstod från allt och antog en tjänares gestalt ... och var lydig ända till döden, döden på ett kors* (Fil 2:7-8). *Den som vill vara den förste bland er skall vara de andras slav* (Matt 20:27). *Jag är mitt ibland er som er tjänare* (Luk 22:27). Jesus på knä för sina lärjungar, med handduken kring sig och tvättfatet i händerna visar **meningen med eukaristin**: vi ska, som Jesus, ge av oss själva i tjänst för andra, bli bröd. Detta är den enda sanna religionen. Den behagar Gud och består inför hans dom. Den motsvarar **Guds generösa attityd mot oss**.

LÅNGFREDAGEN

Idag är det, liksom i fastans början (askonsdag), **faste-** och **abstinensdag**. Abstinens (= att **avstå från kött**) gäller alla som fyllt 14 år. Yngre personer ska bekanta sig med botgöring på ett åldersadekvat sätt. Den som är fullvuxen (18 år) men ännu inte påbörjat sitt sextionde år måste därtill också **fasta**, d.v.s. äta maximalt *ett* mättande mål under dagen. Alla fredagar är botdagar, men denna dag är det viktigare än någonsin att **göra bot**. Boten gäller alla.

Första läsningen: **Jes 52:13 – 53:12** (*Han blev pinad för våra brott*)

Gud lovade profeten Jesaja något som den helige mannen knappast själv förstod: det skulle komma en vanställd men segrande Gudstjänare som får alla att häpna. Denne Messias undergång blir i Guds ögon en **seger** (52:13; 53:10-12). En lidande frälsare är INTE vad människor förväntar sig. Folk och kungar *ser något de aldrig har hört talas om, bevittnar något de aldrig anat* (v. 15). Jesus på korset betraktades hatfullt av översteprästernas folk och personer som gick förbi. Han hånades genom Pilatus ironiska skylt ovanför hans huvud. Han föraktades av alla – han var *utan värde i våra ögon* (v. 3). De första kristna kände igen sin korsfäste Mästare fullkomligt i Jesajas profetior. Beskrivningen passade exakt in på Jesus och hans lidande. Så blev texten central i förkunnelsen. Den citeras ofta i Nya testamentet (t.ex. Matt 8:17; Mark 14:23-24; Luk 22:19; Joh 1:29; Apg 8:32 f; 1 Kor 15:3; 2 Kor 5:21; Gal 3:13...).

Gudstjänaren delar sitt förtryckta folks plågor, men lider också *för* folket, i dess ställe, som botgöring för dess synd (v. 8). Jesaja skiljer ut honom från folket genom att ständigt betona att han led **för oss** ("i"vi och "vår" ställs i motsats till "honom" 14 gånger). Han led för "sitt folks brott" (v. 8). I dagens gudstjänst går vi fram och hyllar korset – kanske med tunga steg, i medvetenhet om vår synd. Vi tror på den där förbluffande, osannolika, underliga **Sanningen** som hänger där och som vi **behöver** för att leva: att vi kan vara älskade av Gud och förlåtna, trots vår synd. Att vi är *Kain* men ändå älskade av Gud, trots att vi har mördat *Abel*, vår bror (1 Mos 4:1-16). Att de armar som vi med våld har sträckt ut och spikat på korset kommer att få liv igen och sträckas fram för att omfamna oss. Att verkligen inse detta och inte gråta av glädje är svårt.

Andra läsningen: **Heb 4:14-16, 5:7-9** (*Han lärde sig lyda genom att lida*)

Det är viktigt att inte missuppfatta denna läsning. Jesus var *lydig intill döden, döden på ett kors* (Fil 2:8). Han gjorde alltid Faderns vilja (Joh 5:19, 30; 6:38), det var inget han "behövde lära sig". Men *vi* behöver lära oss det och ofta nog måste vi ta oss genom vända, ångest, förvirring och smärta innan vi är mogna för det. Denna svaghet är ingen synd utan just svaghet och den ville Jesus dela med oss. I hans dödsångest i Getsemane ekar *vår* dödsångest. Han dör för att döden är *vårt* öde. Jesus vill att vi ska veta att han gått före oss och berett oss evig frälsning (v. 9). Därför hyllar vi korset. I vår dödsstund bör det hänga framför oss – **vårt enda hopp**.

Evangelium: VÅR HERRE JESU KRISTI LIDANDE ENLIGT JOHANNES
Joh 18:1 – 19:42

Denna långa läsning, då vi står upp, talar för sig själv och kommenteras inte här.

PÅSKAFTON – LÖRDAGEN I STILLA VECKAN

Denna dag firas inte mässan, bara tidebönerna. Bara döende personer får ta emot kommunionen.

Altaret är avklätt. Tabernaklet är tomt. Kyrkan är som en övergiven sal.

Denna dag var Kristus i dödsriket, vars portar han krossade. Det betyder att han öppnade vägen till frälsning även för alla de rättfärdiga som dött före honom, ända tillbaka till mänsklighetens början (Adam).

Det är fastetidens sista dag. Lyckades du fasta i år? Spillde du tiden på annat? Glöm det – det är mindre viktigt nu. Något större är på ingång, mäktigare än allt vad vi kan göra eller misslyckas med.

Vi vakar. Vi inväntar påsknattens jubel.

*Jag har alltid haft Herren för mina ögon,
han står vid min sida för att jag inte skall vackla.
Därför fröjdar sig mitt hjärta och jublar min tunga,
ja, än mer: min kropp skall få vila med förtröstan.
Ty du skall inte lämna min själ i dödsriket
eller låta din helige möta förgängelsen.
Du har visat mig livets vägar.
Du skall uppfylla mig med glädje
när jag får se ditt ansikte.*

(Apg 2:25-28; jfr Ps 16:8-11)